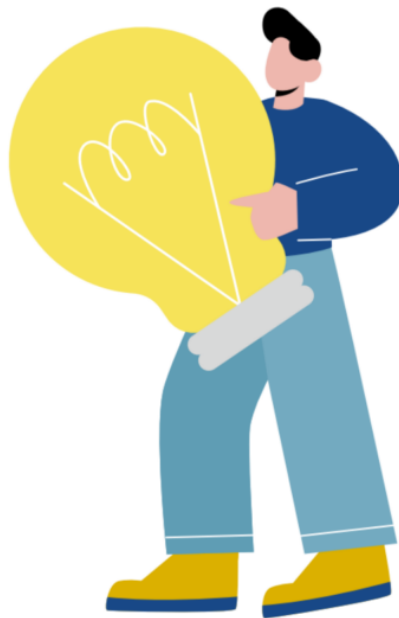

‘Huisartsen en apothekers, zorg dat je elkaar kent!’

- [Marc de Leeuw](#)
- [29 september 2023](#)

Ideeën uitwisselen om de samenwerking te verbeteren en plannen hiervoor maken. Apothekers en huisartsen hebben daar veel behoefte aan, maar door de waan van de dag komt het er niet altijd van. Bij onderwijs voor opleiders van huisartsen en apothekers stond dit thema centraal. Deelnemers ervaren het als verfrissend en inspirerend.

Apotheker dr. Ankie Hazen en huisarts Loes Meijer geven beiden les op de huisartsenopleiding in Utrecht. In het kader daarvan geven ze onderwijs aan opleiders van huisartsen en apothekers, waarin de samenwerking tussen deze beroepsgroepen centraal staat. Ze merkten dat apothekers en huisartsen niet altijd van elkaar weten wat ze precies doen. ‘Tijdens de basisopleidingen van artsen en apothekers is er nauwelijks gelegenheid om gezamenlijk onderwijs te volgen en dat geldt eigenlijk ook voor hun specialisatieopleidingen’, zegt Hazen, onder meer werkzaam als docent farmacotherapie bij de Utrechtse huisartsenopleiding. Bij deze opleiding verzorgt Hazen meerdere studiedagen over farmacotherapie, waarin ze ook een lans breekt voor de samenwerking tussen huisartsen en apothekers, waarbij idealiter de apotheker werkt in de huisartsenpraktijk, voor optimale afstemming van de farmacotherapie. Meijer is onder meer onderwijsontwikkelaar en docent

interprofessioneel leren bij de huisartsenopleiding in Utrecht. Samen met Hazen gaf ze onderwijs, bedoeld om de samenwerking tussen huisartsen en openbaar apothekers te stimuleren.

Pilot

‘Dit onderwijs is primair ontwikkeld voor huisartsopleiders. Als pilot is dit nu ook voor het eerst opengesteld voor opleiders van apothekers, met als centraal thema samenwerking’, zegt Hazen. Het onderwijs is onderdeel van de opleidingsdagen voor huisartsopleiders Utrecht, die tweejaarlijks wordt gegeven. Het onderwijs is een verplicht onderdeel voor huisartsen die aanstormende collega’s willen opleiden. Voor apothekers is het facultatief. Meijer: ‘Er zijn verplichte modules en keuzemodules voor huisartsopleiders. Onder de verplichte modules valt een interprofessionele module samen met opleiders van medisch specialisten en van specialisten ouderengeneeskunde. Als pilot hebben we hierin de samenwerking tussen apothekers en huisartsen meegenomen.’

Opleiders inspireren

‘Het doel van dit onderwijs is om de samenwerking tussen apothekers en huisartsen op lokaal niveau te bevorderen’, zegt Hazen. ‘We willen de opleiders inspireren, zodat die op hun beurt hun apiossen en haio’s kunnen stimuleren om elkaar op te zoeken voor samenwerking. Tijdens het onderwijs deden we een inventarisatie welke vormen van samenwerking er al zijn en wat nog beter zou kunnen. Er waren op twee achtereenvolgende dagen twee groepen van vierentwintig deelnemers aanwezig. Ongeveer twee derde was huisarts en een derde apotheker.’ Meijer vult aan: ‘We willen de kansen benutten die beter samenwerken biedt. Eigenlijk weten we als apothekers en huisartsen niet altijd goed wat je van elkaar kunt leren. Ten eerste hebben we gekeken naar wat wij doen met onze opleidingen. Huisartsen en apothekers doen bijvoorbeeld medicatiebeoordelingen vaak samen, maar betrekken hun opleidingen daar niet altijd bij.’

Best practices

Tijdens het onderwijs kwam een aantal best practices naar voren. Meijer noemt een voorbeeld: ‘Een belangrijk praktisch probleem is dat de communicatie vaak efficiënter kan. Als bijvoorbeeld een geneesmiddel niet leverbaar is, gaat een doktersassistent de apothekersassistent bellen. Die overlegt vervolgens weer met de apotheker en die belt de arts weer voor overleg. Zo zijn er veel mensen bij betrokken, wat niet nodig is. Er kwam een voorbeeld naar voren van een regio waarin apothekers en artsen hierover concrete afspraken hebben gemaakt via het digitaal tekortenplatform ApoAfspraak: is er een tekort, dan is er een lijst met alternatieven afgesproken, waaruit gekozen kan worden bij het voorschrijven. Dat bespaart onnodig overleg.’

Verbeterplannen

Tijdens het onderwijs werden in groepen concrete verbeterplannen ontwikkeld. Hazen: ‘Een onderwerp was bijvoorbeeld optimalisatie van de samenwerking rondom DOAC’s: wie doet wat? Wat doe je als je als apotheker de nierfunctie niet weet? Welke werkafspraken moeten hierover worden gemaakt? In het verbeterplan hebben we de deelnemers gevraagd om

specifiek ieders rol en verantwoordelijkheden te beschrijven. Dat helpt bij het uitrollen in de praktijk.'

Een ander idee dat naar voren kwam was om de communicatie tussen huisartsen en apothekers efficiënter te maken met een beveiligd gezamenlijk Teams-account. 'Via de chat kun je snel vragen aan elkaar stellen en je kunt bijvoorbeeld ook bestanden delen die voor zowel de huisarts als apotheek van belang zijn', zegt Hazen. 'Tijdens het onderwijs hebben we het ook gehad over samenwerking tussen apiossen en haio's, zodat medicatiebeoordelingen structureel worden uitgevoerd, bijvoorbeeld via een wekelijks of maandelijks overleg.'

Ideeën uitwisselen

'Verrassend was dat "setjes" van apothekers en huisartsen die in de praktijk al samenwerken, en meededen aan het onderwijs, erachter kwamen hoe nuttig het is om ideeën uit te wisselen', vertelt Hazen. 'In de dynamiek van de dagelijkse praktijk is daar vaak geen tijd voor.' 'Ook kwam naar voren dat de samenwerking tussen apothekers en huisartsen per plaats en regio heel verschillend is', vertelt Meijer. 'Hierbij speelt mee dat het vaak moeilijk is om een langdurige relatie tussen apothekers en huisartsen ter plaatse op te bouwen. Met name in ketenapotheken is er veel wisseling van apothekers. Komt er voor de zoveelste keer een nieuwe apotheker, dan zitten de afspraken die je met de vorige hebt gemaakt niet automatisch in het hoofd van de nieuwe.' Hazen: 'Soms werken apothekers en huisartsen al meer dan tien jaar samen, dan kunnen ze met elkaar lezen en schrijven. Een goede relatie is de basis voor samenwerking.'

Apotheker in huisartsenpraktijk

Aan het onderwijs deden ook apothekers mee die in een huisartsenpraktijk werken, ook wel apotheker-farmacotherapeuten genoemd. 'Ze gaven aan dat dit resulteert in een heel prettige samenwerking met huisartsen. Je kunt hierbij onderling taken herschikken; een apotheker in een huisartsenpraktijk kan alle ingewikkelde medicatievragen van de huisarts overnemen en optimaliseert het medicatiegebruik van kwetsbare patiënten, bijvoorbeeld ouderen met polyfarmacie. Het is aangetoond dat deze nauwe manier van samenwerken de kwaliteit van de farmacotherapeutische zorg verbetert. Zo'n apotheker werkt vanuit hetzelfde patiëntdossier als de huisarts en neemt met de patiënt beslissingen over de farmacotherapie', zegt Hazen. Meijer geeft aan dat dit een nieuwe werkwijze is waar de patiënt baat bij heeft. 'Bovendien geeft het veel kruisbestuiving in kennis en kunde tussen huisarts en apotheker, omdat je als team samen de patiënt behandelt. Belangrijk is ook om eenduidig te spreken met de patiënt in verband met therapietrouw. Een voorbeeld: ik schreef 10 mg amitriptyline voor bij neuropathische pijn. De patiënt haalt dit vervolgens in de apotheek op en krijgt daar te horen dat dit een antidepressivum is. Dat is verwarrend.'

Taakherschikking

Het kwam al ter sprake: taakherschikking. Dat is een belangrijke term uit het *Integraal Zorgakkoord*. Dit schetst ook waar het in de toekomst heen moet met de eerstelijnszorg. Hazen: 'Apothekers moeten alle kansen grijpen om hun zorgrol te pakken. Ook al is het financieringsmodel hiervoor nu nog niet ingericht. Apothekers zullen steeds meer uit hun

logistieke rol gaan, mede doordat de distributie steeds slimmer en efficiënter kan worden georganiseerd. Belangrijk is dat apothekers een zichtbare rol hebben in het kernteam in de wijk: huisarts plus apotheker plus wijkverpleegkundige. Dat is ook wat de demissionaire ministers Kuipers van VWS en Helder van Langdurige Zorg en Sport zeggen in hun reactie op het onlangs verschenen rapport *De basis op orde*¹ van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving', zegt Hazen. 'Een belangrijk punt hierbij is dat er steeds meer ouderen bijkomen en de zorgvraag steeds hoger en complexer wordt. Een apotheker als onderdeel van het eerstelijns klinisch team is een voorbeeld van geïntegreerde, interprofessionele zorg, waarmee we ervoor kunnen zorgen dat het kernteam waar deze ministers op sturen ook echt gaat werken!'

Elkaar ontmoeten

In dit veranderende tijdsgewricht is het belangrijk dat apothekers en huisartsen elkaar weten te vinden, benadrukken Meijer en Hazen tot slot. 'Neem de tijd om elkaar te ontmoeten. Zorg dat je elkaar kent', zegt Meijer. 'Het gaat slechts om kleine dingen, zoals bijvoorbeeld één keer per week met elkaar lunchen. Neem dan even afstand van de waan van de dag.'

Beeld: eigen archief

Apotheker dr. A.C.M. Hazen is docent farmacotherapie en onderwijsontwikkelaar bij de Utrechtse huisartsenopleiding en onderzoeker bij het Julius Centrum Utrecht. Ze werkte in Nederland en Engeland als apotheker-farmacotherapeut in de huisartsenpraktijk en promoveerde in 2018 op dit onderwerp (POINT-onderzoek). Momenteel is ze projectleider van POINT-i: de implementatie van de apotheker in de huisartsenpraktijk. Bij vragen of interesse: a.c.m.hazen@umcutrecht.nl.

Beeld: eigen archief

L.J. Meijer is huisarts en opleider van huisartsen in Amersfoort en als onderwijsontwikkelaar en docent interprofessioneel leren werkzaam bij de huisartsenopleiding in Utrecht. Ze onderzoekt interprofessioneel samenwerken en leren in haar promotieonderzoek bij het Julius Centrum Utrecht. Bij vragen of interesse: l.j.meijer@umcutrecht.nl.

Referentie

1. [De basis op orde: uitgangspunten voor toekomstgerichte eerstelijnszorg](#). Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, 3 april 2023.
Marc de Leeuw, apotheker en medisch redacteur

Dit artikel verscheen eerder in FarmaMagazine september 2023.